

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Locninti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespunzinti regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. n.
Pre siese lune . . . 6 fl. v. n.
Pre anulu intregu . . . 12 fl. v. n.

Pentru Romanii:

pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. n.
„ 6 lune 20 „ = 8 „ „ „
„ 3 — 10 „ = 4 „ „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesca care publicatiune separatu. In Loculu deschis 20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

Scire elect. partec. a „Feder.“

Data in Clusiu in 20 mart. la 10 ore 30 min. inainte de am.
Sosita in Pest'a „ 20 „ „ 9 „ — ser'a.
Sosita la Red. „ 20 „ „ 12 „ — noptea. *)

Asta nópte fure arestati si escortati prin gendarmi in temniti'a comitatului parociei romani d'in Jucuri (comit. Clusiu) Vasiliu Popescu si Nicolau Cosma. Se dice că pentru retinerea poporenilor sei de a partecipă la alegerea.

*) Rogămu pre p. t. domnii oficiali d'in biroulu de presa, ca, precum raporteza domniloru celoru mai mari despre lucrurile cari nu le placu domniilor lor, sê binevoiesca a aduce la inalt'a cunoscinti'a acelor'a-si domni si lucrurile cari nu ne placu noue; că-cii ei sunt pentru noi, si nu noi pentru ei. Anume sê aduca la cunoscinti'a dlui Goro ve, adresele ce ne-am luat voia a-i indreptă pre calea acestui diurnalu, si sê-lu intrebe, că dupa care ordinatiune constitutionale se receru 14 ore, pentru ca o depesia telegrafica sê pota ajunge d'in Clusiu pana aici la noi? Red.

Alu II procesu de presa alu „Feder.“

Pest'a, 18 m. 1869.

(Fine.)

Domniloru jurati!

Pasulu acestu-a merita atentiune deosebita.

Transilvani'a unita de nou pre cale legale cu Ungari'a, dupa lege numai in diet'a pestana potea fi representata, si deputatii legalmente alesi in partile transilvanene sunt membri indreptatiti ai adunării dietali d'in Pest'a.

Negarea comunității dietei unguresci si a poterii sale legelative cu privire la Transilvani'a, dloru jurati, e in totu casulu unu momentu forte insemnatu alu pronunciamentului, si penibilitatea a autoriloru culmineza mai alesu in pasulu acestu-a.

Pasulu acestu-a provoca si agita esprestu spre violentia, si — precum aréta intemplamintele mai noue in Transilvani'a — rezultatulu doritu de respectivii in câtu-va s'a si ajunsu in fapta. CREDU că d'in acésta scurta schitiare onoratiu jurati si-au formatu deplinu convingerea că autorii pronunciamentului d'in cestiune ataca legamentulu unității statului ungurescu si agita contr'a acelu-a.

Acést'a o facu si au facutu-o acei-a, cari s'au intrunitu la Blasiu cu scopu — ce nu se pote negă — de a provoca unu miscamentu grandeosu antiunionisticu.

Si calcululu loru nu i a insielatu.

Pronunciamentulu, precum aminti dejă, s'a publicatu prin diurnale. Nu cu multu dupa acést'a d'in tienuturile romane ale Ungariei si Transilvaniei urmara declaratiuni de adesiune.

Latindu-se scirea, că in Tranilvani'a s'a inceputu investigare penale contr'a autoriloru pronunciamentului, declaratiunile aceste, mare parte colective, s'au sporitu.

Diurnalulu d'in Pest'a „Federatiunea“, alu cărui redactoru siede pre banc'a acusatiloru, comunica pronunciamentulu in nr. 73. d'in 1868. Nu multu dupa aceea diurnalulu acestu-a incepă a publică si declaratiunile de adesiune.

Numerii respectivi, cari contienu astu-felu de declaratiuni de adesiune, sunt inregistrati in actulu de acusatune.

Permiteti-mi, d-loru jurati, a vi ceti unele d'in acele (declaratiuni) pentru ca sê le cunosceti mai d'aprope. Numerulu 102. alu „Federatiunii“ contiene urmatori'a declaratiune:

Declaratiune.

Fîindu pronunciamentulu d'in 15 maiu a. c. alu Romaniloru adunati pre „campulu libertatei“ la Blasiu sincer'a manifestare a celoru mai drepte, juste si legali ofțari ale natiunei Romane de sub sceptrulu Austriacu: subscrisii, ca fii adevirati ai natiunei Romane, ni tienemu de o santa detorintia a ne alatură pre langa acelu pronunciamentu, ceea ce prin acést'a in fati'a lumei si declarămu.

Datu in Comitatulu Satumare, in lun'a lui Cup-toriu 1868.

(Urmeza 26 subscrieri, fruntasi ai intielegintei rom. d'in Satumare.)

Mai departe nrulu 111. reproduce urmatori'a declaratiune:

Declaratiune.

De vreme ce cunoscemu prè bine, cum că articlii pronunciamentului, aparuti d'in clubulu intiele-

gintiei romane, adunate la Blasiu in campulu libertății in 15 maiu a. c., sunt fideli interpreti ai convictiunilor politice ale toturoru romaniloru d'in imperiulu austriacu, — venimu si noi subscrisii, cari n'am uat parte la pregatirea acelu pronunciamentu, a ne dechiară prin acést'a publice: cum că totu contienutulu acelu pronunciamentu este subtrahu chiaru d'in anim'a nostra; este adeverat'a espresiune a celoru mai intime dorintie ale nostre, prin urmare alaturandu-ne acelu-a intru tote ne dechiarămu serbatorescu nu numai că lu-profesămu si pentru totu de-aun'a lu-vomu profesă, dara d'in totej poteriile nostre, pre căi legale, ne vomu si nevoi a eluptă valore cuprinsului acelu pronunciamentu.

Datu in comitatulu Clusiu lu i, in lun'a lui cup-toriu 1868.

(Urmeza 14 subscrieri de intieleginti romani.)

Nu voiu sê mai cetescu altele d'in aceste declaratiuni si neci nu e de trebuintia, fiindu-că cuprinsulu toturoru declaratiuniloru acestoru-a e unulu si acelu-a-si séu celu putienu se referescu la acelu-a.

Dloru jurati! Daca se considera declaratiunile aceste, dés'a loru repetire si numerulu celu mare alu suscriitoriloru, nu se pote trage la indioela, că scopulu declaratiuniloru acestoru-a a fostu a se produce una demonstratiune aperta si sistematica, si una agitiune contr'a autorității legali,

Autorii séu suscriitorii acestoru declaratiuni presintandu pronunciamentulu de la Blasiu — care ataca uniunea legale a Transilvaniei cu Ungari'a, agitandu contr'a acelei-a — ca complexulu pretensiuniloru legali ale toturoru Romaniloru, si alaturandu-se acelu a, aproba si justifica una actiune penibila si oprita prin lege.

Una astu-felu de actiune este incompatibile cu ordinea si leniscea publica.

Mai tardiu voiu reveni inca la momintele ulterioari ale publicatiunii acestei declaratiuni, de asta data voiu accentuă numai, că publicarea acestei declaratiuni in „Federatiune“ demustra evidentu, că Domnulu acusat a participatu la spriginirea miscamentului penibile, intentatu prin pronunciamentu.

Acést'a, ca una caracteristica forte chiara a tendintiloru si intentiuniloru penibile ale Domnului acusat, me rogu a se luă in deosebita consideratiune.

Acum vinu la actiunile personali ale Dnului acusat insirate in actulu de acusatune, pentru cari Dni'a-lui e imediatu respundietoriu.

In privinti'a acést'a amintescu inainte de tote, că Dnulu acusat a reprodu su nrulu 103 alu „Fed.“ unu articulu agitatoriu, aparutu in 9 augustu an. tr. in nrulu 32. alu foisioarei (laposka, — asiè o numesce d. procur.) vienesu „der Osten“, si prevediutu cu una intruducere esita d'in propri'a sa péna.

Articulu cestiunatu, care inca vi s'a cetitu, dloru jurati, maneca d'in ide'a statului austriacu, incuragéza in mare si preste totu pre fantasatorii romani ai Ungariei si Transilvaniei, aprobandu nisuintiele loru indreptate contr'a egemoniei unguresci si anume miscamentulu antiunionisticu.

Romanii, conformu resrepresentatiunii cuprinse in articulu acestu-a, pretindendu pentru sine drepturi egali cu ale unguriloru, ceru una pusetiune coordinata si autonoma a Transilvaniei — nimicu ce nu ar' contribui la intarirea si consolidarea Austriei.

Acésta asertiune respectivu tesa fundamentala apoi se ilustreza pre de una parte prin aceea, că egemonia unguresca, respinsa de romani, este contrarie atātu intereselor Austriei cătu si intereselor poporeloru nemagiare de d'incolo de Lait'a, — pre de alta parte memorat'a asertiune tendentiosa se ilustreza si prin traterea intemplamintelor de la Blasiu, despre cari articulu d'in cestiune dice, că acele forméza una demonstratiune frumosa si energica in favorea drepturiloru pretinse de romani si a ideei de statu austriacu.

Acestu articulu reprodu su d'in „Osten“, domniloru jurati, e scrisu cu una ura nemarginita contr'a unguriloru, si e plinu de calumnie si incriminări.

In acelu-a Ungurii sunt presentati in aintea lumii sub o astu-feliu de colore, ca si candu d'insii ar' usurpă una egemonia, ce nu li compete neci decâtu, si ar' terorisa pre romani in lupt'a pentru drepturile sale.

D'in contra, nisuintiele separatistice ale romaniloru si pretensiunile romanesci, in acestu articulu se presinta su colore indreptării.

Afara de aceste, articulu acelu-a mai contiene unu momentu, care merita atentiune deosebita, si acestu-a constă in

ace'a, că autorulu articulu lauda in terminii cei mai respectuosi de recunoscinti'a si simpatia pre romanii cari se lupta contr'a natiunii magiare, stîrnesce, incuragéza si agita pre romani, ca, in butulu toturoru persecutiuniloru nelegali si necorespondietorie indreptate contr'a pronunciamentulu de la Blasiu, sê nu se sparie de poterea numai momentana a unguriloru, ci sê persevereze energicu si cu taria pre langa nisuintiele loru.

Dniloru jurati! Pentru publicarea acestui articulu agitatoriu in „Federatiunea“, reprodu su d'in „Osten“, Domnulu acusat ca redactoru alu susnumitulu diurnalu e respundietoriu.

Ș-ul 33. d'in legea de presa spune apriatu, că respunsabilitatea diurnalistica se estinde si asupr'a aceloru articli, cari se reproducu d'in alte diurne.

Penibilitatea Dnului acusat in privinti'a acést'a e cu atātu mai mare, cu câtu d'insulu a aflatu de bine a face acéstui articulu malitiosu si agitatoriu si una introductiune invescuta in cuvinte de cea mai mare simpatia.

Introductiunea e interesanta si prin impregiurarea, că in aceea Dnulu acusat numesce pre unguiri numai „conlocutori“ si „apesatori ai romaniloru.“

Reproducerea articulu d'in „Osten“ precum si introductiunea, la tota intemplantarea, e una agitare periculosa, e una agitare in favorea pronunciamentului si in interesulu miscamentului intentionatu prin programulu acestu-a.

De almintre aceste nu sunt tote, câte s'au comisu d'in partea Dlui acusat.

D'insulu, prin direptiunea desfasurata, s'a facutu culpabilu si de una a dou'a agitare, despre carea voiescu acum a vorbi.

Am amintitu dejă, că „Federatiunea“ a publicatu si declaratiuni de adesiune inca in numeru mare.

Prim'a declaratiune a aparutu in nrulu 79 d'in 1868 alu numitulu diurnalu.

Pana la unu tempu, si anumé pana la nrulu 121 d'in 1868, suscriitorii s'au publicatu numai in generalu, mai tardiu inse i-a parutu Dlui acusat a fi mai corespundietoriu scopuriloru lui, publicandu si numele suscriitoriloru. — Dlu acusat'a scrisu su titlulu „In locu de articulu de fondu“ unu articulu tendentiosu reproducendu atātu inaintea lui, cătu si dupa textulu pronunciamentului declaratiunile cestiunate, acum inse prevediute cu numele suscriitoriloru.

Neavendu locu in unulu si acelu-a-si numeru declaratiunile cele numerose si suscrierile, Dnulu autoru a continuatu manevr'a acést'a inca in 11 nri, lasandu inse totu de un'a sê li preméga susnumitulu articulu tendentiosu si pronunciamentulu.

Domniloru jurati! Enarandu malitios'a fapta a Dlui acusat, trebuie sê revinu la declaratiunile de adesiune. Aceste trebuie sê le illustrezu cu mai multe observatiuni. Aceste declaratiuni de adesiune, dloru jurati, sunt de una data totu atâte proteste, demonstratiuni si agitări nu numai contr'a uniunii, ci mai alesu contr'a guvernului ungurescu, fiindu că acestu-a a suscepitu actiune criminala contr'a autoriloru pronunciamentului. Cine citesce declaratiunile aceste, de siguru trebuie sê cugețe, că guvernulu ungurescu nu a pasitu intru atātu a contr'a singurateciloru autori, ci chiar' contr'a rasei romane, si că guvernulu ungurescu joa rolulu unui persecutoriu nelegalu.

Cu declaratiunile aceste, dloru jurati, e in nescu un'a operatiune daunosa, una agitare periculosa, carea s'a intentionatu d'in partea autoriloru si anume: de a innegrî guvernulu si unitatea guvernamentului.

Elementulu ungurescu d'in Transilvani'a, precum se scie, e fara exceptiune unionisticu, chiar' si una parte d'intre remanii de acolo; reactiunea d'in 1848, in urm'a agitatoriloru necontenteni, facute d'in partea agitatoriloru ce acum apar de nou, durere, intretiene ide'a cea retacita, că uniunea pentru ea ar' fi periculosa. Declaratiunile amintite nutrescu in continuu iritatiunea esistanta intre cele doue rase, si o potentiéza la unu gradu inaltu.

Unu scopu alu declaratiuniloru de adesiune, care inca l'au avutu in vedere urdătorii, a fosu fără indoiéla paralizarea actiunii criminali. Aceste declaratiuni sunt scrise in tonulu celu mai temerariu si provocatoriu si sunt indreptate cu deosebire contr'a domnirii unguresci, contr'a guvernului ungurescu, ceea ce i ataca védia acestu-a si i o dejosesece. Resolutiunea si cutediarea cu care declaratiunile, infruntandu urmările, inaltia standardulu „pronunciamentului“, sunt impunetorie si seducatorie.

Considerandu tote aceste-a cu rigore si seriozitate, nu mai este indoiéla, că cu declaratiunile de adesiune si cu publicarea continua a aceloru-a in modulu descriu, s'a provo-

*) A se vedé nr. 30.

catu una incurcatura forte periculoasă în mai multe di-reptiuni.

Dacă dlu acusat s'ar' fi restrinsu a publică în foia sa dechiaratiunile cari i s'au tramisă, în acestu casu n'ar' fi fostu d'insulu respundietoriu, celu putienu nu în prim'a linia. Faptulu acestu-a, adeca faptul publicării nu-mai, nici acuma nu s'a luat de bas'a acusei contr'a Domnulu acusat. Puntulu de acusa în afacerea acést'a lu forméza impregiurarea, că Dlu acusat d'in domustratiune — cu tote că urdătorii pronunciamentulu erău sub actiune criminală — a procesu evidentu cu scopuri de agitatiune, a scrisu sus-memoratul articulu tendentiosu și l'a tiparitu în foia sa d'impreuna cu testulu pronunciamentulu de 12 ori reproducundu dechiaratiunile de adesiune, respectivu impartasindu list'a numeloru acelor-a cari le au suscrisu.

În articulu tendentiosu care asemenea s'a cetitu și asiédara este cunoscutu Dloru jurati, Domnulu acusat, plaugundu-se că contr'a autorilor s'a intrudusu actiunea criminală, dice că pronunciamentulu contine dreptele dorintie și pretensiuni ale natiunii Romane și că acestu-a după dreptu și dreptate nu pote fi supusu neci unei punitiuni.

Prin urmare articulu tendentiosu este totu odata una dechiaratiune de adesiune personale și forte pozitivă a Domnulu acusat.

Unulu d'între cele mai însemnate mominte ale articulu tendentiosu este dechiararea Dlu acusat că d'insulu publică acum numele suseminatorilor dechiaratiunilor de adesiune aparute mai înainte în foia sa, pentru scopulu și chiaru pentru aceea, ca sê documenteze, că autorii pronunciamentulu nu stausinguri ci sunt sustienuti de intréga natiunea Romana.

D'in aceste este evidentu, Dloru jurati, că Domnulu acusat, prin articulu tendentiosu și prin impartasirile continue ale dechiaratiunilor de adesiune, agitéza și în persona cu multu pondu în cunoscut'a dreptiune periculoasă și penibilă.

Acést'a procedere a Dlu acusat, aceste actiuni ale sale porta tote semnele unei agitatiuni pentru conturbarea leniscei publice, asié cătu, considerandu tôte agitaciunile câte le a comisu Domnulu acusat în foia sa în privint'a pronunciamentulu, nu mai pôte fi nece una indoiéla, că în casulu de fatia se tratéza despre delictulu descrisu în §. 9. alu legii de pressa.

Cu aceste mi-am inchiatu discursulu de acusa.

Domniloru jurati! Dvostre nu poteti necunosce perieulele mari cari amenentia patri'a nostra și societatea, și cari în privint'a leniscei publice se provoaca neîncongiuratu, dacă legile cardenali ale tierci se calea în picioare și dacă natiunalitate iritate se agita și acitia în continuu contr'a legiloru sântiune. Dvostre aveți detorint'a cea mai sânta, ca prin esererea neependente înse drépta și stricta a puterii judecătoreci, puse de constitiune în manele dvostre. sê castigati legii respectu, sê opriti desfrenulu pressei și sê scutiti patri'a nostra și societatea de agitaciuni îndreptate spre conturbarea leniscei publice.

Sunt prea convinsu, cumcă Dvostre sunteti petrunsi de sublimitatea misiunii Dvostre, și d'aceea asceptu cu încredere și lenisce drept'a Dvostre resolutiune, rogandu-me ca pe Domnulu acusat Alexandru Romanu, redactoru respundietoriu, proprietariu și editoru alu „Federatiunei“, sê lu dechiarati vinovatu în întielesulu actulu meu de acusatune.

Finindu procurorulu generalu, pertratarea se suspinde pre cinci minute, apoi ià cuventulu aperiatorulu E. Leod. — Se provoaca la fassiunile martorilor prin cari s'au constatatu impregiurarea, că articlii încriminati au aparutu în absint'a acusatului. éra legea determina chiar' că pentru unu articlu care involve delictu de pressa este respundietoriu autorulu și nu redactorulu respundietoriu alu foiei în care a aparutu articulu. Sunt sute de redactori respunsabili cari n'au scrisu nice odata vre-unu articulu pentru foia sa, și ar' fi una mare confusiune de concepte a identifică pre redactoru cu scrietorii articiloru. Redactorulu respundietoriu în întielesulu legii nu-mai atuncia are a se pedepsi, dacă nu s'ar' potè eruà autorulu articliloru încriminat; înse în casulu acestu-a autorulu este Dlu Horsia, acést'a s'a vediutu d'in fassiunea d'insulu și ar' fi una mare nelegalitate, ca cu tote aceste redactorulu sê fia judecatu. — Aperiatorulu aréta, că acusa procurorulu generalu n'are obiectu, de ora-ce ea nu este îndreptata contr'a persoanei desemnata în lege; dreptu, aceea si-finesce discursulu cu cererea, ca redactorulu „Federatiunei“, acusatu pre nedreptulu, sê fia liberatu de sub acusa.

Procurorulu replica totu cu argumente (ah!) de cari s'au vediutu mai susu și propune condemnarea acusatului.

Aperiatorulu aréta că elu nu s'a demisu și nu se demite la aperiarea cauzei, că-ce este chiamatu a representà numai person'a acusatului. Mai întâiu trebue îndreptata acusa contr'a persoanei desemnata în lege și numai după aceea pote fi vorb'a, că ore acusa întemeiata este séu ba. S'a documentatu, că autorulu articliloru încriminati nu este acusatulu, ci altulu, deci este cu neputint'a ca una persona sê fia condemnata în loculu altei-a. De aceea si-finesce di-

scursulu cu propunerea repetita, ca acusa caincint-meziata pre lege sê se respinga.

Presiedintele tribunalulu resume pertratarea și apoi pune întrebările. — Procurorulu generalu nu i placu întrebările cum le au formulatu tribunalulu, propune modificări, și întrebările se formuléza după gustulu Ducei sale în modulu urmatoriu:

I. Sunt convinsi juratii, că articulu luat d'in „Osten“ intitulatu „Romanii în Ungaria și Transilvania“ involve delictulu conturbării leniscei publice și a pacei?

II. Este respundietoru redactorulu „Federatiunei“ pentru susceperă acestui articulu?

III. Acusatulu Alexandru Romanu este autorulu intruducerii, cu care a aparutu articulu d'in „Osten“, și d'insulu a mediocitu de s'a reprodustu de repetite ori articulu tendentiosu precum și pronunciamentulu și dechiaratiunile de adesiune? și prin urmare în fine.

IV. Este acusatulu vinovatu de delictulu ce i se imputa?

Juratii răspundu: la întrebarea prima 9 cu da contr'a 3; la a doua și a trei-a întrebare unanimu cu da, și la patra 11 cu da contr'a 1.

Pre bas'a acestui verdictu (!) tribunalulu condemna pre redactorulu „Federatiunei“ Alexandru Romanu, după §. 9. Art. de lege XVII: 1848, la închisóre pre unu anu, la mulcta banale de 300 de florini și la suportarea speselor jud. cu 30 fl. 4 cr. v. a. Aperiatorulu însinua apelu de nulitate. (S'a și susternutu în 22 l. c.)

Cetinu în „T. Romanu.“

Regenu, 13. martiu 1868.

Dle Redactoru! Indignati de, nedreptățile cele multe ale natiunei magiare în contr'a natiunei romane în urm'a uniunei, facute fără învoirea noastră, au decisu unanimu întielegint'a romana de aici în 12 martiu 1869 intrunita într'o conferintia privată: că și d'ins'a sê alatura langa principiulu acelu-a de a se abtine de la participarea la alegerile dietale. —

Cetinu în „Gazet'a Transilvaniei.“

„Intielegint'a romana a comitatulu Cuculeu în conferint'a ținuta în Sannartinu 15 Martiu, unanimu a decisu pasivitate absolută la alegerea deputatorilor pentru diet'a pestana pre 20 Aprilie.

Aureliu.

De langa Somesiulu-mare în martiu 1869.

(*Libertate constitutiune.*) — Alalta-eri primii o epistola de la unu amicu prea stimatu, carea se incepe asié: „Juratul comunale aduce mandatulu dlui jude cercuale, ca fia-care alegatoriu pre 15 l. c. sê se afle la Desiu, că-ci cei ce nu voru merge, voru fi închisi și tractati ca criminalisti, cari voiescu revolutiune și sunt contrarii leniscei și contrarii legiloru Majestăti sale.“ — Acést'a nu se întempla numai în unu locu, ci mai pretotendenea prin comitatele d'in Transilvania. Procedur'a cu junince fripte și buti de vinu e la ordinea dlci; înse vediendu stapanii, că romanii nu voru a gustă d'in darurile lor, începu cu intimidări de aceste-a, clasificandu de criminali pre cei ce nu ar' merge sê voteze. Intielegu ca sê i corumpasê voteze pentru unu candidat magiaru, candu ar' pasit altu candidat romanu. Dar' asta-di candu romanii au decisu sê nu se foloséca de dreptulu alegerei în întielegemu ce interesu potu avè stapanii de întrebatiéza ast-féiu de midiu-loce facia cu poporulu, de nu cum-va ca de una parte sê înmultiéca voturile partidei ampoiatiloru séu d'ora chiar' stang'a; ér' de alta parte pôte, ca sê mai aiba caragiulu a dice, că poporulu romanu e îndestulitu cu tôte câte s'au facutu și se facu de stapanii nostri și participa cu bucuria la bunetătile constitutiunii. Noi înca chiar' pentru aceea voim a le da tôte la golu si provocămu pre totu Romanulu bine-sentitioru, că tôte actele de natur'a acést'a sê le aduca la cunoscentia publică, ca sê se véla îndestulirea poporulu și sê se audia în lumea largă de ce libertate constitutiunale ne bucurămu noi în marele imperiu austro-magiaru. X.

D'in comitatulu Zarandului.

Precum anunciasem, în 17. martiu s'a ținutu alegerei de deputati în acestu comitatu alu nostru.

De si portămu grigea, că machinările, ce se vedeau puse la cale înca candu veni contele Haller aici, voru potè sê conturbe bu'a întielegere, ce totu de-un'a a domnit aici, nu numai în privint'a alegereilor de deputati, ci chiaru și în privint'a solidarității, ce legă atâtu pe întielegint'a de aici între sine, câtu și cu întregu poporulu romanu d'in acestu cottu; totu-si rezultatulu, ce ne-a doveditu actulu de alegere de deputatu atâtu în cerculu Bradu, câtu și în alu Halmagiulu, ne-a aretat până la evidentia, că nici o machinatiune, nici o intriga

nu pôte fi în stare a produce desbinări între întielegint'a și poporulu acestui comitatu, condusi ambii de singurulu simtiu comunu și interesu universalu alu romaniloru. Seimu, amu comunicatu de alta data, că dlu Tom'a, adjutantulu comitelu Haller, venise aici cu scopu de a se face într'unu cercu deputatu chiaru dlui, éra în altu cercu pe unu altulu pe care lu-voia ér' numai dlui. — Amu comunicatu înse și aceea, că dlui vediendu ran'a, în care erà sê-si infiga degetulu, a disu: „Am vediutu; acum credu, si de aci înainte nici nu me veti mai vede.“ — Si asié a facutu.

Asié alegerile de deputati în ambe cercurile au decursu în cea mai bună linisce și în cea mai admirabila ordine.

Sê descriam alegerea d'in Bradu.

Precum la anulu 1865, asié nici acum alesulu acestui cercu, Dr. Iosifu Hodosiu, n'a pasitu ca candidatu; opiniunea publică înse acum ca si atunci s'a concentratu în person'a acum numitului fiu alu plebei, precum lu-numescu de comunu.

Alegatorii acestui cercu la numeru preste 1600, se adunasera la diu'a prefapta în Bradu. D'in tôte partile, și anume: de cătra Baitia, de cătra Criscioru, de cătra Bulzesci și Ribiti'a vedeai adunandu-se poporulu alegatoriu cu calareti și trasure înainte, îmbracati în haine de serbatore și cu stindarde de tricoloru natiunalu romanescu. Negutiatoriu Georgiu Bardosî, notari Gligoru, Scaurianu, Bobariu, Truti'a Ardeleanu, Szakács (unguru) și ce'a-l-alti, precum: unu numeru frumosu de preuti veniau înainte și prîntre poporu sub valfaiulu stindardelor cu inscriptiunea „Sê traéscă deputatulu nostru Dr. Iosifu Hodosiu.“ Si astfelu cu totii în cea mai bună ordine se adunara și se pusera în rondu în curtea cea lata și mare de la localitățile, unde erà sê se facu actulu maretiu de alegere.

Erà puțin înainte de 10 óre, candu presiedintele comisiunii alegatorie d. I. Motiu, not. d. Ioanu Francu, plecati în acea di de la Bai'a de Crisiu, au ajunsu la localulu alegerii, unde acci dni fure primiti între vivatele cele mai simtite. Indata după acést'a dlu presiedinte deschide actulu de alegere, si vîbindu alegatoriloru despre marea însemnătate a actulu, ce au alu severși asta-di, i întreba: „Pe cine au candidatu?“ — Atunci unu resunetu imple aerulu „Sê traiesca Hodosiu, éljen Hodosiu!“ Presiedintek se îndrepta apoi cătra alegatori cu întrebarea: „Dacă voiescu votisare?“ Acelu-a-si resunetu entusiastu ca mai înainte. Nici o voce, nici unu votu nu s'a redicatu contr'a; nimene n'a cerutu votisare. Astfelu presiedintele în întielesulu legii a dechiaratu pe Dr. Iosifu Hodosiu de aksulu deputatu alu cerculu Bradu. Urrà unanime, vivate entusiastice.

Intr'aceea, și chiar' pre candu se petreceau aceste în localulu de alegere, trei bubuiture de trescur anuciău, că proclamatul de deputatu sosese de cătra Bai'a de Crisiu. Indata după sosirea acestui în Bradu, elu fî întimpinatu de o deputatiune grandiosa de calareti, trasure și pedestri, care deputatiun prin grainulu romanulu Georgiu Bardosî și alu ungurulu Brăli Leopoldu, i-a facutu cunoscutu votulu unanimu alu alegatoriloru, și l'a pofitatu a merge la loculu de alegere în midiolocu poporulu alegatoriu. Cortegiulu erà grandiosu de aci și pana la localulu de alegere. Ajunsu aici, Dr. Iosifu Hodosiu între vivate de entusiasmu, fî salutat în numele alegatoriloru de cătra dlu protopopu Moise Lazaru. În data după acést'a Dr. Iosifu Hodosiu sê urcă pe un balconu, unde erà comisiunea alegatoria, mai mult întielegint'a, preuti, notari, negociatori, fără deosebire de natiunalitate și religiune, și presiedintele indatu cu o scurta cuventare înainte alegatoriloru a pre datu mandatulu acestoru-a în manele alesulu lor. După acést'a a urmatu momentulu celu mai petrun diatoriu alu aceste serbări natiunale: Dr. Iosifu Hodosiu, facandu-se o tacere profunda, înainte una adunări de romani d'in cele mai frumoase de la anulu 1848, încóce, a începutu discursulu séu, care vi lu-am comunicatu dejă. *)

Nu potu descrie entusiasmulu atâtu de simtitu și atâtu de viu, cu care a fostu primitu acest discursu; la totu pasagiulu, la tota ide'a nouă, oratoriulu o desfasiură, erà intreruptu de vivate aplause entusiastice. De mi-a parutu réu candu-va că n'am fostu stenografu, apoi acum a fostu momentulu, candu nu mi-am potutu ertă gresiéla, că n'am invetiatu acést'a arta.

După aceste, finindu-se actulu de alegere, a datu unu prandiu la dlu prot. Moise Lazaru, unde participandu cam la 50 de persone, s'a redicatu totu ste, ca totu de-un'a la asemene ocasiuni. Pe la 5 ore serbatorea s'a finitu, petrecundu unii alegatori calu și în trasure pe deputatulu pana a casa în Bai'a de Crisiu.

Chiaru pre candu sosise acestu cortegi d'in Bradu la Bai'a de Crisiu, a sositu și comisiunea alegatoria de la Halmagiu, unde cu asemene unanimu

*) Lu-vomu publică cu placere în nr. viit. R.

cu asemenea entuziasm și în asemenea ordine s'a alesu deputatu, alesulu acestui cercu de la 1865 Sigismundu Borlea.

N'asiu potè descrie acèsta alegere d'in Halmagiu altmintearea, decâtu repetîndu cele ce am dîsu despre alegerea d'in Bradu.

Alegerea d'in Halmagiu a condus'o. dlu Georgiu Secula ca presedinte alu comisiunii alegatorie, cu ace'a-si esactitate și legalitate, cu care dlu Ionu Motiu a condusu alegerea d'in Bradu. S'a alesu dlu Sigismundu Borlea în Halmagiu cu ace'a-si unanimitate, cu ace'a-si aclamatiune, cu care s'a alesu dlu Dr. Iosifu Holosiu în Bradu. S'a tîenutu la prot'a d'in Halmagiu dlu Ioanu Groza asemenea prandiu nationalu, ca și la dlu Moise Lazaru prota în Bradu.

În ace'a-si dî ser'a într'unindu-se comisiunile alegatorie și amendoii duii deputati și mai multi d'într'e alegatori, s'a arangiatu în Bai'a de Crisiu o cina d'în cele mai viali și mai cordiali.

Ast-feliu au decursu la noi alegerile, ast-feliu ar trebui sê curga ele în tôte cercurile de alegere pentru deputati nationali, precum suntemu convinsi, că au fostu, sunt și voru fi alesii nostri deputati.

Coressp.

D'in comitatulu Saturnarelui 12 martisoru, 1869.

Scit, că nu va fi fâra interesu pentru onoratu publicu cetitoriu alu „Federatiunei“ a cunôsca stadiulu, la care ne-amu aventatu, ori scapatatu, în caus'a alegerilor dietali, noi romanii saturnareni de la datulu celorl impartsîte de aici în nrulu 14 de estu tempu alu „Federatiunei“ — pana în diu'a de asta-di.

Eca dara cum stâmu, în cele trei cercuri alegatorie cu maioritate romana! Fratii d'in cerculu Baii mari au detiermîritu definitivu a remanê pasivi, pe langa tôte, că opiniunea publica a condemnatu și condemna pasivitatea fatia cu alegerile dietali — aici la noi, în Ungari'a vechia. Ce cause voru fi avendu pentru pasivitatea condemnată, cu securitate cu nu potu sci. — Amu auditu numai, că alegatorii magiari amenintia pre romanii înainte cu bataia și omoruri, era poporul nostru blandu și paciutu nu are neci o voia a se demite și espune unoru catastrofe de aceste-a, cu atâtu mai vertosu, că are date și exemple, cum-câ neci într'unu casu nu l-se face dreptate.

Alu doile cercu elect. cu maioritate romana e alu Megiesiului, de care se tîenu toti fratii Osiani d'in acestu comitatu. Romanii de aici nu au avutu curagiulu de a pasî cu unu candidatu romanu, și fâra ce-va contielegere, romanu parte pasivi, parte stau pre langa candidatu de partid'a drepta, Iuliu Borosiu, parte și inca partea cea mai mare, pe langa candidatu de partid'a stanga, Csaba Gyula. — Erâ o data vorba, că voru sê chiamo pre Dlu Iosifu Vulcanu, dar', precumu se vede, zelulu efemeru a fostu numai focu de paie. — Dlu Iosifu Vulcanu inca si-a nimeritu reu omulu câtra care s'a adresatu în caus'a acêst'a: câ-ci de si se pôte, că are sentimînte destulu de romanesci, dar' curagiulu de a se espune s'eu chiar' luptă câtu de putienu pentru interese nationali, în acestu amicu vechiu (?) alu Dlu Vulcanu, nu e, ca în palma. E dreptu de alta parte și aceea, că de se espune pentru Dlu Vulcanu, apoi si-perdeâ postulu, ce-lu are la comitatu; câ-ci cine nu mai scie, cumcâ stapanii nostri politici persecutêza pre totîndene, cu tôte mediu-locele, ce li-stau prin potere, pre ori-care romanu, care lucra și numai ce-si ce-va-si pentru interesele nationali? — Ci si Dlu J. Vulcanu, credu, că si-ar' fi gasitu altu amic u, mai cu curagiulu, mai cu multu zelu nationalu și în impregiurârile mai putienu critice, ca amicu-lu D. Sale d'in cestiune. Amu auditu, că candidatu partidei stange, Csaba, si-ar' fi datu parol'a, cum-câ, — de voru avê romanii candidatu de romanu, elu va trece cu tóta partid'a sa în partea aceluia, numai că sê nu reesa deachistulu Borosiu Pál. Acum inse tôte sunt tardî! . . . Diu, fratii osiani nu ar' fi trebuitu sê fia asiê nepasatori! . . .

La cerculu Caresiului, cu permisiunea onoratei Redactiunii, amu sê petrecu mai multisoru; câ-ci aici sunt cele mai multe semne de viêtia nationala. De locu ce observara intielegintii romani d'in acestu cercu electoralu, că pasivitatea la care se angagiasera în intielesulu si d'in causele celorl comunicate în nrulu 14 alu „Federatiunei“, e condemnată prin opiniunea publica romana, — se pusera în miscare, și în 15 fauru a. c. tîenura o conferintia în Borlesci, la care invitara si pre Dlu Alesandru Buda, carele inse jacundu morbosu în Bai'a mare, nu se potè infatisiâ în porsona, ci tramise conferintiei o epistola, în carea, pentru casulu, candu ar' veni în combinare de candidatu dietalu și persón'a Dniei Sale, se cuprindeâ, pre scurtu, si o forma de programu politicu. — Si mai de nainte, dar' si aci în Borlesci, erâ unii de parerea, că celu mai securu prospectu de reesîre potemu avê cu Dlu S. Stanu, carele inse, fiindu de fatia, se dechiarâ, că impregiurârile dsale familiari și economice neci întru o contieplare nu-i permitu a accepta candidatur'a; și chiaru de nu ar' fi impedeatu neci într'o privintia, candu este vorba, d'a alege între dsa și între dlu A. Buda, si-ar' tîenê de o detorintia nationala de a nu primî candidatur'a fatia cu acestu barbatu alu natiunei de o capacitate și harnicia rara. Deci conferintia se constituî, alegundu-si de presedinte pre dlu protopopu Ciriacu Barbulu și de notariu pre D. Georgiu Marchisiu. Cetîndu-se epistol'a dlui A. Bud'a, aflaramu, că daa în tôte causele și cestiunile, ce taia în interesulu nationalu,

lu, va fi solidariu cu ablegatii nationali, era în alte cause publico-politice ale patriei, nu afla cu scopu a face opusetiune guvernului actualu. Amenuntele conferintiei le retacu. Resultatulu fu, că dlu A. Buda se prochiama cu unanimitate de candidatu nostru d'in acestu cercu, punendu-se totu odata în prospectu conchiamaarea unei conferintie mai ample, carea s'a și convocatu prin p. o. dd. protopopi Ioane Cucu și Ioane Seremi pe 9 martisoru la Erdöd. — Par'că tôte fatalitâtele s'aru fi conjuratu în contr'a nostra: — dlu Alesandru Bud'a jacu morbosu o luna de dîle în Bai'a mare, — tempulu ne-curmatu forte reu, versare de ploî și néua, tîna pana în caramburi, comunicatiunea mai de totu imposibila. Poporul romanu alegatoriu erâ tîenutu prin intielegintii sêi în acceptare și sperantia buna, că în scurtu dlu A. Buda, candidatu nostru, va aparê între ei. Erâ acceptatu în tôte partile cu doru. Într'e aceste coi doi candidati: S. Tarczy de partid'a stanga și grofutulu Bela Degenfeld, de cea drepta, lucrâru, parte în persona, parte prin cortesii și lingâi, d'in respoteri, și mai alesu acestu d'in urma versâ vinulu cu butile pr'in tôte satele romanesci și siovabesci, corumpendu astfeliu grozavu cu bani și cu beutura, ma nu se rusinara partisanii lui a respandî, chiaru și în epistole malitios'a și tendentios'a fama, cum că dlu A. Buda, candidatu romanilor, ar' fi moritu (o epistola de aceste amu vediutu și amu cetitu o în man'a unui preotu romanu, cârui-a a fostu adresata, și care o pastreza.) Se pote intipni, cu câta greutate se potè tîenê poporul nostru, sê nu siovaesca între atâtea ispito, — ma nu e mirare, deca în une — putiene — locuri chiaru nu s'a potutu tîenê. — Pe la începutulu lui Martisoru se spedara invitârile la conferintia a II. și pe 9. a acestei lune se și adunâ unu numeru frumosu de alegatori Romani d'in acestu cercu, pe langa tôte că în diu'a acea continuu a ninsu și ploatu, și câile erâu mai neamblâvero. Cu 2—3 dîle înainte de acêsta conferintia dlu A. Buda se insanetosî, și spre bucuri'a totoruru, se infatisiâ în ea, la care au fostu presenti mai multi intieleginti și de nationalitate germana și magiara, și unii de origine dubia, d'in partid'a lui Degenfeld. Conferintia se constituî sub presidiulu dlui protopopu Ioane Seremi, fiindu prochiamaatu de notariu acela-u-si, care fusese și în conferintia de Borlesci. Dupa deschiderea conferintiei prin presidiu luâ cuventulu Carolu Novák, unu partisanu de a lui Degenfeld, și în o cuventare plina de sofisme și mistificâri, provocâ pre alegatorii romani, sê se alature langa contele Degenfeld, câ-ci candidatu-lu Romanilor cu morbulu sêu s'ar' fi intardiatu, și cerculu electoralu aru fi dejâ arangiatu și angagiatu între cei doi candidati magiari etc. Romanii nu lipsira a desbetâ pre acestu domnu mistificatoriu și pre partisanii sêi, spuendu-li verde în ochi, că neci candu nu-si voru da voturile unui candidatu de nationalitate straina, câ-ci dupa atâtea promisiuni gole si insielâri, nu mai potu avê încredere, decâtu în coi de natiunea și limb'a lor. Vediendu acesti dni barbat'la și constanti'a Romanilor, unu holteiu-betranu, L. Kriesfalusy, *) nepotu de popa rusescu, renegatu vechiu, și-mai încercâ elocint'a grosolana spre a indemnâ pre romanii, sê stêe în partea contelui Degenfeld, ma nu se rusinâ chiar' a provocâ pre dlu A. Buda sê abdîca, ce se intielege, nesuccedendu-i, între vorbe grobiane și vatematorie, suspitiunandu preotimea romana, câ aru fi apostolii seducatori ai poporului și turburatori de pace: esî afara d'in conferintia si dupa elu toti cei de panur'a sa, afara de dlu plebanu d'in Erdöd, Fr. Irsik, carele remanendu pana în capotu între noi, singuru — d'într'e Degenfeldisti — se portâ cu sange rece și aretâ o sincera dorintia de contielegere.

Romanii au protestatu cu desprotiu în contr'a insinuârilor și suspiciunârilor mosiului Kriesfalusi, **) ceea ce s'a și luat la protocolu.

De locu dupa departarea Degenfeldistiloru d'in conferintia, fiindu invitatu Dlu Alesandru Buda, ca candidatu prochiamaatu alu Romanilor, sê-si cetêscă programulu, acêst'a între vivate entusiastice se și facu, și Dlu candidatu si-esplicâ și motivâ d'in punctu în punctu într'adeveru frumosulu sêu programu, și acêst'a mai alesu pentru alegatorii d'in poporu, cari erâ de fatia în nru fôrte frumosu, mai d'in tôte satele romanesci. Mai pe largu și mai lamuritu a esplicatu și motivatu acelu punctu d'in programu, unde dîce, că nu adâ de locu cu cale, a face opusetiune guvernului în cestiuni ce nu taia în interesulu nationalu. —

Romanii se departara de la conferintia insufletiti și decisi a se luptâ, între marginile legeri, pana la cele d'in urma. — Alegerile voru fi în totu comitatulu nostru în 18 martisoru. Despre resultatu nu voiu intardiâ a face incunoscintiare la tempulu sêu. În casulu, candu nu amu reesî caus'a jace în impregiurârile fatali indegetate mai în susu și mai alesu în acelu defectu alu legeri electorali, care concede atâtea cortesîri și corumperi cu bani și beutura, întru cari noi romanii neci voimu dar' neci potemu esî la concurentia cu contii și posesorii mari, cari de altminte s'au inavutitu d'in sudorea nostra. Nôe si în casulu necreesrei ni-remane convingerea mangaitoria, câ ni-amu facutu detorintia cu totu zelulu și energi'a, câta accepta natiunea de la fiii sêi. Intielegintii Romani d'in acestu cercu în caus'a presenta se întrecu în insufletire și energia unulu pre altcum. O unica

*) Acestu mosiu-holteiu, dorere! e presedintele comisiunii alegatorie de voturi. Diu, mai bunu locu ar avê între pilartitiele de Dobritînu!

**) În 1848 a fostu alesu de deputatu în contr'a lui Ujfalusy, prin romanii și siovabi. Pe atunci se dede de gr.-cat.; acum inse numai atâtu a recunôsca, câ în botezu „l'a udatu cu aghiasma unu popa muscanescu“ (propria verba.) Cor.

esceptiune avemu în simplutiulu juratielu Toma Jancsi, ca rele la începutu se angagease pe langa stangaciulu Tarczy, acumu inse se prefacû lingâulu c. Degenfeld, și terorizêza pe poporul Romanu cu auctoritatea sa de „tistu varmegescu“ în interesulu grofutulu de achista. Uita, bietulu de elu, că a mancatu și s'a nutritu cu prescure romanesci, precumu si ace'a, câ de dupa cualificatiunea sa preamarginita nu ar' fi incaputu în oficiulu, care-lu porta, de cum-va magiarii nu ar' fi voitu sê scôta ochii cu unu romanu dupa socotêla lor, în person'a d'insului! . . . Seraca lume! cumu te . . . muscele!

Pe aici se pare lucru curiosu (ceea ce pe aiurea, pote, se vede preabaturalu), că partid'a drepta se opune cu mai multa rafinaria și obraznicia tendintieloru nationali, de câtu cea stanga. Asiê p. e. în conferintia Romaniloru de aici, tîenuta în Borlesci, au fostu de fatia, d'in intemplare, chiar' nepotulu de frate alu candidatu-lu stangaciulu, comisariulu de securitate, Stefanu Tarczy, cu unu altu stangaciulu magiaru langa sine, și au luat parte chiaru și la prandiu membriloru conferintiei, și s'au portatu cu tota onorea fatia cu romanii; ma candu s'au departatu, s'au dechiaratu ambii multiamiti și cu multu respectu fatia cu tendintiele nostre nationali, pre cari le-au recunoscutu a fi juste, drepte și între marginile legeri. D'in contra portarea celorl de partid'a drepta se pote cualificâ de ajunsu d'in cele scrise mai susu despre decurgerea conferintiei de Ardudu. Noi inse scimu destulu de bine, că în privintia bunavointiei fatia cu noi, nu avemu a face mare destingere.

Mai amu, sê amintescu, că Degenfeldisti d'in Erdöd departandu-se d'in conferintia, ne amenintiau câ acusi ne voru depinge ei prin foi, ce omeni de contielegere fratiêscă suntemu; ca și cum nu amu sci noi, că foile lor în veci purre nu mai vorbescu bine despre tendintiele curatu nationalu! Nu ni-pasa, facea, scria, ce voru vrê, câ ci totu omulu cu minte va sci sê reduca bêrfelele lor la valoarea cuvenita.

Unu alegatoriu romanu.

D'in Selagiu, 18 mart. 1869.

(Pregatiri electorali; cortesiele magiariilor; prospecte; una resesiune.)

Fiindu impedeatu a potè referâ mai tempuriu, de-si cam tardî vinu a face cunoscutu onoratu-lu publicu pregatirile electorali etc. d'in cottulu Solnocului de mediu-locu.

Conscrierile alegatoriloru în tôte trei cercurile d'in cottu au resultatu pentru romanii una maioritate absoluta, de-si omeni guverniali, cari au fostu în maioritate în fia-care comisiune conscrietorie, și-au reculesu tôte poterile pentru a inscrie câtu mai pucini alegatori, și în specie a inscrie câtu mai pucini romani. Maioritate mai preponderante formêza alegatorii cercului S. Cehu, unde între 3623 alegatori conscriși, 2518 sunt romani.

Comitetulu centrale a tîenutu siedintia în Zelahu la 8 l. c. candu s'a constituî si comisiunile alegatorie în urmatoriu-lu modu: 1. în cerculu alegatoriu alu Tâsnadului presedinte E. Kaizler, notariu Vas. Vancai, suplenti: presedinte I. Helei, notariu C. Koronka; — pentru cerculu alegatoriu alu S. Cehului: presedinte Sig. Pêch y, notariu A. Cosma, suplenti: presied. Grigoriu Popu, notariu A. Fûlôp; — pentru cerculu Giboului presedinte br. N. Wesselényi, notariu G. Vaida, suplenti: presied. P. Szabó, notariu F. Lang. Prin urmare romanii sunt represintati în comisiunile alegatorie prin trei notari și unu presedinte suplinte. Diu'a alegeri e defipta pre 23 l. c. a. m. la 11 ôre.

Cortesiele d'in partea dusmaniloru curgu într'unu modu infioratoriu, încâtu cine le vede nu pote avê nici idea despre d'insele. Dusmanii nu se incumeta, nu se retienu de la nici unu mediu-locu, fia acelu-a ori câtu de dejositoriu, — pentru ajungerea scopuriloru lor marsiave. În scurtu: întregu comitatulu ti se pare a fi unu birtu plinu de omeni betîvi, și se pare a fi unu tergu, unde se cumpera suflete, se licitêza voturi . . . Esceptiune facu numai unele tîenuturi locuite de romanii.

În corumperi și adapare cu rachiu și vinu esclêza cu deosebi partid'a deachiana. Ataculu e mai mare, unde romanii sunt mai numerosi, anume în cerculu S. Cehului. De una parte baronasiulu Wesselényi Joska, candidatu partitei drepte, misca tôte petrele pentru a potè reesî; nu crutia bani, beutura, promisiuni — quantum satis. De alta parte solgabi-reulu A. Fodor poterea sa solgabireesca o scie aplicâ forte bine pentru a terorizâ poporul și a lu tîenê pre partea sa; cu unu cuventu e unu pasia în cerculu sêu. De tôte aceste-a nu ne-ar dorêtare capulu, deca d'într'e intielegintii anume d'într'e preutii romani nu s'aru aflâ unii, cari pentru unu blidu de linte nu s'ar' aretâ gat'a a-si vinde sufletulu și convingerea, a-si vinde turm'a, loru incredintata. În sperantia, câ ni-va succede a-i întorce pre calea cea adeverata, cu acêsta ocaziune li retacu numele. — Fia, ca sê nu fiu silitu a-i da în publicitate!

Altu cum credemu în maturitatea maioritâtii poporului și potè aecurâ pre onoratu-lu publicu, câ decurgundu alegerea în deplina ordine, vomu reesî cu deputati nationali celu pucinu în doue cercuri (Te ai amagitu amaru. Rev.)

În cerculu alegatoriu alu S. Cehului repasiendu d. Mihaiu Popu în favorulu dlui advocatu Georgiu Filepu, bravulu nationalistu, noulu candidatu, insocîtu de fruntasii intielegintiei cercului, a facutu una caletoria prin cercu și pretutîndeni a fostu primitu cu mare insufletire d'in partea Romanilor.

Inca ce va despre pactulu romanilor de la Gibou! Romanii impinsi de ur'a nemarginita, ce au contr'a lui G. Urházi, provocati fiindu de partit'a stangace a unguiloru la 8 l. c. a inchiatu urmatorulu pactu: La votisarea prima va votisa fia-care partita pentru candidatulu s'eu; candidatulu partitei stangace avendu minoritate mai mica la votisarea prima, partit'a lui s'e deoblega pre parol'a-si de onore a trece in partea romaniloru la a dou'a votisare contr'a candidatulu partitei drepte; avendu minoritate mai mica la votisarea prima candidatulu romanu, partit'a lui este deobligata a face asemenea in favorulu candidatulu stangaciu. Er' deca la votisarea prima Urházi ar' av'e minoritate mai mica, pactulu firese inceta si va lucr'a fia-care partita pre mor'a sa. De-si nu sum amicu pactariloru la alegeri de deputatu, — in acestu casu in contr'a lui Urházi, aprobezu acestu pasu a lu inteligintiei, care si altu cum nu vatema intru nimicu interesele nostre nationale.

Conclusulu conferintiei d'in Mercuri'a la noi a causatu bucuria generale. Ddiu s'e ne ajute!

Coresp.

D'in cottulu Hunedorei, martiu 1869.

In numerulu 16 alu „Federatiunei mi-am datu opiniunea mea si a mai multoru setosi d'a ved'e contielegere, unire, amóre fratiésca la romanii unedoreni, sub unu conducatoriu nationalu in acestu cottu romanescu; doriám si cu mine mai multe mii, ca s'e audim: „Veniti la Dev'a, romaniloru, la una intrunire fratiésca!“ — Speranti'a mea inse a peritu ca ro'a de sóre.

Fia-mi permisu a face câte-va reflesiuni la asertionile Dloru „mai mai multi d'in Dev'a“ Singuri Dloru „mai multi“ dechiara cá nu avemu pre nimene in frunte numai pre Ddiu. — Este unu adeveru. Una nu potu inse pricepe, cum Dloru nu voiescu a da corespondintiei mele caracterulu cu venintiosu. — Df's'am eu dloru, cá cas'a Dlui Ciacianu e inchisa? au nu am spusu cá la 1861 s'au facutu multe bune in cas'a Dlui Ciacianu? — Acum Dloru „mai multi,“ de la 1861 trecuramu preste 8 ani; — de atunci ce ati mai facutu Dvóstre pentru natiune in cas'a Dlui Ciacianu, s'eu celu putienu pentru binele Romaniloru d'in acestu Cottu? aveti un'a la mana? Cunoscú eu pre Dlu Ciacianu, de aceea m'am adresatu Dniei lui s'e iáe initiativ'a, pentru cá sciu cá nu i pasa atát'a de oficiu; cá-ce ne avendu familia prin straduintia si-a cascigatu avere in cátu pote trái si fára oficiu; deci nu trebúia s'e bucinati acést'a in lume, cá-ce se scie prea bine, — ci trebúia Dloru „mai multi“ d'in Dev'a, s'e fiti insufletitu pre Domnulu Ciacianu, ca s'e so puna in fruntea romaniloru d'in acestu cottu spre implinirea misiunii ce o avemu fatia cu noi insi-ne, contra nedreptátiloru celoru multe, ce credú cá si Dvóstre le simtiti ca si mine, numai nu voiti a le recunose deca ve vedeti in capitala, ca s'e nu displaceti fratiloru magiari. Nu mio mi imputati cá aruncu seminti'a discordiei, nu sum d'in sect'a aceea, eu sum, precum vedeti d'in corespondintia mea, de acordulu intielegerii solidarie, — intru acést'a nu este discordia, ba tocma d'in contra, concordia.

Dloru „mai multi d'in Dev'a!“ sciti cá in dílele trecute au fostu chiamati la comitelesupremu doi Judi-procesuali romani cei mai emininti intre toti Judii d'in comitatu, caroru-a comitelesupremuli-a spusu verde, cá deca d'in cercurilo respectiviloru romanii nu voru merge la urna a alege de deputatu pre c. Chunu, voru fi lipsiti de postu! Ce díceti la acést'a? Acést'a e una maniera noua constitutiunale, la care credú cá si d-vóstre ati fostu de fatia in casin'a magiara si ati luatú parte cu d'insii la candidarea deputatulu pentru cottulu Hunedorei celu cu 180,000 romani. — La aceste cause nationale ve conduce zelulu curatu?! Israile! d'in tine perirea ta!!

Unu romanu d'in cottulu Hunedorei.

Adunarea societáti „Transilvani'a.“

PROCESU VERBALE.

Siedint'a I, Domineca 26 Ianuaru 1869. la una ora dupa amé-dia-di, in localulu societáti de arme etc.

Presiedint'a d-lui A. Papiu Ilarianu.

(Fine.)*

IV.

In virtutea art. 25 d'in statute, d. presiedinte propune alegerea unei comisiuni d'in sinulu Adunarii, pentru esaminarea socotelorú societáti de la 1 Iuliu pana la finele lui Decemvre, anulu trecutú.

Facendu-se alegerea, presiedintele proclama de membrii ai comisiunii pe domni:

Dr. A. Fetu, vice-presied. Adunarii legislative.

G. Ghitiu, deputatu

Capitanu Lupascu

Timolénu, referendaru la curtea de comptu.

Aristide Pascalu, profesore.

I. Alesiu, comerciante

Adamescu.

D. Dr. Fetu multiamescú Adunarii de onórea ce i-a facutu, si i pare reu cá, avendu chiar' mane a pleca la Iasi cu concediu, i este peste potintia de a implini acést'a insarcinare onorifica.

* Vedi nr. tr. 29 si 30.

In loculu d lui dr. Fetu s'e alege d. Sisicu

V.

D. presiedinte aduce la cunoscint'a Adunarii protestulu si declaratiunea comitetulu d'in 15 Decemvre 1868, asupr'a atacuriloru indreptate in contr'a societáti de d. generalu Tell in siedint'a Senatulu d'in 29 Noemvre acelu-a-si anu, precum si a traducerii infidele a discursulu acestui d. Senatoru, ce a aparutu in editiunea francesca a Monitorulu oficiale No. 2, puindu in vederea Adunarii punctulu 3 d'in acestu protestu care suna: „remane rezervata adunarii generale a societáti a luá ori-ce alte mesuri ar' gasi de cuviintia, pentru satisfactiunea sa.“

D. Stoianu, luandu cuventulu, dupa ore-cari desvoltari propune ca Adunarea, regretandu atacurile redicate asupr'a si insusindu-si protestulu si declaratiunea comitetulu, se tréca la ordinea díle.

Mai iáe cuventulu d. Corvinu.

Dupa aceea Adunarea, insusindu-si protestulu si declaratiunea comitetulu, trece la ordinea díle.

VI.

Se da cuventulu d-lui G. Misailu, care rostescú unu interesantu discursu in care, dupa ce face o analiza remarcabila a baladei „Mihulu Copilu“, trece la starea intelectuale a Romaniloru d'in Transilvani'a pe care o analiza cu eruditune.

VII.

Se propune si se primescú in unanimitate a se aduce multiamire societáti de arme, pentru buna vointia ce ne-a aretatu, dandu-ne localulu s'eu pentru tienerea siedintieloru Adunarii.

VIII.

Adunarea decide ca a dou'a siedintia s'e se tiena Domineca, 9 Februaru, 12 óre d'in dí.

IX.

Adunarea incuviintieza ca acestu procesu verbale s'e se verifice de cátra comitetulu societáti spre a se pot'e publicá cátu mai curendu.

X.

Siedint'a se radica la 4 óre.

Datu in Bucuresci, 26 Ianuaru 1869, in localulu societáti de arme etc.

A. Papiu Ilarianu.

presiedinte.

P. G. Cetatianu, N. B. Drocu, Gr. Demetriade, secretari.

Varietáti.

* *Deputatii romani alesi* mai in urma: Dr. Iosifu Hodosiu in cerculu Bradului (in comitat. Zarandului); Georgiu Mocioni in cerc. Moravitiei (in cottulu Timisiorei); Sigismundu Borlea in cerculu Halmagiului (in cott. Zarandului). De toti (cu cei d'in nrului tr. alu „Fed.“) 13 insi.

** (In „Pester Lloyd“) d'in 18 l. c. cetimu una coresp. d'in Logosiu: „Noi serbámú adi (16 m.) una frumoasa dí de infratre. Candidatulu nostru de deputatu Bela Szende sosi in medioculu nostru. In curtea episcopésca Szende fu bineventatu d'in partea numerosiloru alegatori romani condusi de pretii lorú. Sér'a conductu de facie, ca si care n'a mai fostu in Logosiu. Secretariulu episcopescu Olteanu tienú una cuventare escelenta.“ — Minunatu! daca este adeveratu. Numai inainte, preasfintiti parinti! Faptele vostre ve voru preamari pre voi in aintea — contrariloru natiunii romane!

** (La Sococu si Joanidu in Bucuresci se afla) urmatóriele opere noue ale d. B. P. Hajdeu: 1. Istoria tolerantie religiose in Romania: Catolici, Protestanti, Armeni, Mahometani, Lipoveni si Israeliti; editiunea 2.; pretiulu 2 sfanti. 2. Razvanu si Vidra, drama istorica in 5 acte versuri; editiunea 3-a, reveditasi adausa cu modeluri de vechi'a limba si versificatiune romana d'in diaconulu Coresi, Mironu Costinu, Mitropolitulu Desofteiu etc.; pretiulu 3 sfanti. 3. Oda la Boiari, 1848—1869. Pretiulu 10 bani.

** (Bibliografie.) A esítu de sub tiparulu lucratoriloru asociati, antái'a parte d'in „Traianad'a“ poema epica de Dimitrie Bolintineanu. Se afla de vendiare numai la biuroulu gazetei Albin'a Pindului, in Pasagiulu Romanu. Pretiulu este trei sfanti.

** *Partit'a* deachistiloru perdu pe unii d'intro coi mai de frunte corifei ai séi prin necesirea fostiloru deputati: Paulu Somsich, (in contr'a acestui-a s'a alesu Ludov. Kossuth), Georgiu Bartal, Augustu Trefort, Antonu Csengeru, Geleonu Tanárky

** *Colonelulu Cretulescu* d'in Bucuresci de cate-va díle petrece in Pest'a, asemenea si principele de corona Amadeu fetiorulu mai teneru alu regelui V. Emanuilu su numele de conte Mirafiore — spunu foiele unguresci, dar' noi nu amu avutu onorea d'a i ved'e.

** *Pana adi* (23 m.) s'au alesu 165 deachisti si 126 stangaci, dupa computulu foiloru unguresci, cari nu se rusineza a inrolá si pe deputatii nationali — nemagiari in contingentele partiteloru lorú.

** Domnulu Eli'a Macelariu primi a fi inspectorelu generalu alu baneci de ascuratiune „Transilvani'a“, dupa „Herm. Ztg.“ d'in 17 l. c.

** (Reunionea romana de gimnastica) d'in Brasieú tienú in 1 mart. st. v. (findu onomastec'a dieului Marte) in sal'a otelu-

lui „Nr. 1“ una convenire colegiale, impreunata cu concertu fiindu de facia unu numeru mare de romani. Programulu biexecutatu fu urmatorulu: 1. „Mersulu lui Iancu“, comp. Misliveczek. Coru de barbati. 2) „Nou'a calugaritia“ de Mazzetti. Solo pentru baritonu. 3) Quintetu si coru d'in oper „Tigan'a“ de Balfé. Esecutatu de dame si barbati. 4) „Sentinel'a romana“ de V. Alessandri. Declamatiune. 5) Teatietu d'in oper'a „Taber'a de nópte in Granad'a“ de Kreutzer. 6) Joculu valuriloru de Fr. Spindler. Esecutatu pre piano. 7) Solo si coru d'in oper'a „Norma“ de Bellini. Esecutatu de barbati. 8) „Ceasulu reu“ de V. Alessandri. Declamat. 9) Sextetu d'in oper'a „Lucia de Lamermoor“ de G. Donizetti. 10) Rogatiunea d'in oper'a „Taber'a de nópte in Granad'a“ de C. Kreutzer. Coru de dame si barbati. Meditatiuni patriotice-astronomiche ale unui Romanu, cari i place vinulu romanescu.“ Monologu. (d. „G. Tr.“)

Sciri electrice.

Brussel'a, 19. martiu. „Independence“ d'í cá Lagueronniere a avutu eri una convorbire cu ministrulu de interne si alu financeloru. Numai un punctu mai desparte pre ambele guverne si anume contractele de concessiune. Ambe guvernele s'au dechiaratu pre langa formarea, intrunirea si competintia unei conferintie pentru emiterea unei auchete economice.

Londr'a, 19. martiu. Gladstone pretinde dou'a cetire a bilulu pentru besereca d'in Irlandia. Disraeli propune respingerea ei, dícundu cá bilu e numai una confiscare nelegala, ér' scopulu principalu e despartirea beserecei de cátra statu. Desbaterea s'a amenatu.

Londr'a, 19. martiu. Foiele de adi in editiuniloru de demanétia contienú unu telegramu d'in Serpeum cu dtu 18. martiu: Adi la 11 óre, inainte de amédi in presintia vice-regelui d'in Egipetu s'au deschisu gurele canalului de la Suesu. Resultatulu a fostu escelentu.

Agramu, 20 martiu. Dupa serbatorile pasiloru se va face instalarea banulu pre spesele tieru. D'in caus'a intardiaru promulgárii legii de inarmare s'a decisu a se mediloci prolongirea terminulu de insinuare pentru voluntariatulu de unu anu pana la 1 maiu.

Vien'a, 20. martiu. Imperatulu mane demanétia va sosi aicia. Poi-mane se va tien'e su presidulu imperatulu unu consiliu ministerialu; obieptulu discusiunii e cestiunea de resolutiune a poloniloru. In casu candu polonii voru parasí diet'a, se voru escusa alegeri directe.

Berolinu, 20. martiu. „Kreuz-Zeitung“ demintiesce scirea, cá Usedom s'ar' denumí de consulu la Madridu. — B. Werther se va reintorce la Viena celu multu dupa pasci.

Parisu, 20. martiu. Guvernulu a dechiaratu comisiunii bugetarie, cá in situatiunea presinte donescú ideile pácii. — „Public“ díce cá imperatulu ar' fi morbosu, inse nu periculosu, si petru ace'a asta-di nece nu se va tien'e consiliu ministerialu.

Parisu, 21. martiu. Corpulu legelativu a respinsu cu 195 contr'a 24 de voturi amendamentulu stangei relativu la reducerea contingentulu recruteloru la 80,000 de barbati. Cei doi articuli d'antái legii s'au primitu.

Lissabon'a, 20. martiu. Regele a suscrisú decretulu, prin care se reduce numerulu deputatiloru, si alegerile se defigu pre 11 aprilu. Se crede cá regele nu va suscrie decretulu acestu-a.

Aten'a, 20. mart. Consululu d'in Parisu, Raggabé, s'a denumitu de consulu la Constantinopol. Relatiunile diplomatece sunt suscepte oficiale. C. Lergis, secretariulu consulatulu, caletoresce la Constantinopole in una missiune speciala.

Aten'a, 20. martiu. Regele in a 4. l. c. s'a retorsu d'in caletoria sa de 20 de díle. — Publicarea decretulu relativu la disolverea camerei, menita petru 15. l. c. s'a amenatu pre a 28. martiu. — In personalulu oficiantiloru se ascépta schimbári radicala.

Vien'a, 22. martiu. Imperatulu va petrece serbatorile pasiloru aice, si numai dupa pasci va merge la Bud'a. Diu'a sosirii in Bud'a inca nu e cumscuta. — Faimela despre una crisa ministeriala nu sunt adeverate.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu: ALEXANDRU ROMANU.